

Het 'Groene' Landschap Bekenschot

Hoe een groot zonnepark toch een kleine last kan zijn

Auteur:

██████████

Datum:

29-05-2019

Inhoudsopgave

1	Aanleiding.....	3
2	Analyse	3
3	Oplossingsrichting	4
3.1	Uitdaging.....	4
3.2	Groene Landschap Bekenschot.....	6
3.3	De Extra's	8
4	Verzoek aan de Raad van Lochem.....	8

1 Aanleiding

Gemeente Lochem heeft ingestemd met het toestaan van 100 ha aan zonneparken, als substantiële aanzet naar de ca. 400 ha zonneparken die de komende jaren gerealiseerd zouden moeten worden om aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente te voldoen. Net als vele andere initiatiefnemers heeft ook TPsolar de afgelopen drie jaar veel energie besteed aan het vinden van geschikte gronden om die eerste 100 ha mede in te kunnen vullen. Dat heeft geleid tot twee concrete projecten: Zonnepark Armhoede en Zonnepark Berkelweide, en tot twee initiatieven die nog in ontwikkeling zijn: Zonnepark Exelse Enk en het onderhavige 'Groene Landschap Bekenschot'.

In die zoektocht naar geschikte gronden is een fors aantal variabelen van belang. De vier belangrijkste zijn:

1. De percelen moeten liggen binnen de gebieden waarin de Omgevingsvisie van provincie Gelderland grote zonneparken (onder voorwaarden) toestaat.
2. De percelen mogen niet groter zijn dan 16 ha (de maximale toegestane grootte voor zonneparken in Lochem).
3. De afstand van deze percelen tot aan een geschikt aansluitpunt voor de afname van elektriciteit mag niet groter zijn dan ca. 6 kilometer langs de openbare weg (de kosten van een langere kabel zijn op een zonnepark van 16 ha niet terug te verdienen). Hemelsbreed betekent dit een afstand van 4 tot maximaal 5 kilometer van een onderstation.
4. De grondeigenaar moet bereid zijn de grond voor 25 jaar te verhuren, of deze te verkopen.

In de afgelopen periode hebben wij contact gehad met zo goed als alle grondeigenaren in Lochem die percelen hebben die aan bovenstaande voorwaarden voldoen. Dat geldt ongetwijfeld ook voor andere exploitanten. Voor grondeigenaren is een zonnepark vaak (nog) niet interessant, omdat het heel sterk afhangt van hun persoonlijke situatie, dus de meeste gesprekken leiden niet tot een vervolg. Voor alle grondeigenaren in dit gebied die wel interesse hadden, is uiteraard getracht een project tot stand te brengen.

2 Analyse

De gezamenlijke inspanning van alle zonnepark-exploitanten heeft tot heden niet geleid tot 100 ha aan zonneparken, laat staan tot 400.

Hiermee is niet gezegd dat 100 ha op termijn niet in te vullen zou zijn, maar 400 ha met de bestaande beperkingen is duidelijk onhaalbaar en zou bovendien tot een ongewenste concentratie aan zonneparken leiden. De grootste bottlenecks zijn de variabelen 2 en 3 uit bovenstaande lijst. Er zijn onderstations in Zutphen, Lochem en Borculo, maar met een straal van 5 km er omheen beperkt dit het zoekgebied tot nog geen 40% van de oppervlakte van de gemeente. Halen we dan ook de gebieden weg die door de provincie zijn uitgesloten, en vervolgens alle woonkernen en bedrijventerreinen, dan blijft er zelfs beduidend minder over.

In een straal van 5-13 kilometer van de genoemde onderstations zijn in Lochem echter nog vele ha grond te vinden die zich uitstekend zouden lenen voor een zonnepark, mits ze economisch rendabel te maken zouden zijn. De sleutel daartoe is de groottebeperking van 16 ha. Voor grote zonneparken geldt als vuistregel, dat voor elke kilometer naar een aansluitpunt ca. 3 ha oppervlakte nodig is. In alle gebieden die verder dan 5 kilometer van een onderstation liggen, ongeveer de helft van het grondgebied van Lochem, zouden dus alleen parken van meer dan 16 ha rendabel zijn, maar met het huidige beleid is dat niet mogelijk.

3 Oplossingsrichting

Wij willen graag aantonen dat een groot zonnepark geen grote (negatieve) impact hoeft te hebben, en juist ook veel meerwaarde kan hebben. Om te komen tot een oplossingsrichting hiervoor, hebben wij de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De bovengrens van 16 ha is ingegeven door het feit dat grotere parken moeilijker inpasbaar zijn in het landschap en teveel impact hebben op de omgeving. Kijkend naar het huidige zoekgebied is dat wel te plaatsen; in de gebieden van 4-5 kilometer rond Zutphen, Lochem en Borculo is het buitengebied kleiner verkaveld en drukker bewoond (meer boerderijen per km²). Maar juist rondom Arfsen, ten noorden en oosten van Laren en zuiden en westen van Barchem liggen uitgestrekte, dunner bewoonde gebieden, waar een veel groter park niet 'groter zou voelen'.
- Als na de eerste 100 ha uit de evaluatie blijkt dat 16 ha als bovengrens inderdaad niet te handhaven is, staat de gemeente voor de lastige keuze om tot een nieuwe bovengrens te komen. Maar de consequenties van elk getal dat daar uitkomt, worden pas duidelijk wanneer het eerste park van die grootte ook gebouwd is.
- Het opgeven van landbouwgrond voor een zonnepark (ook al is het tijdelijk) is voor veel agrarisch gezinden een moeilijke afweging.
- Het enige duurzame alternatief voor grootschalige zonneparken – windmolens – stuit in toenemende mate op weerstand bij de bevolking.

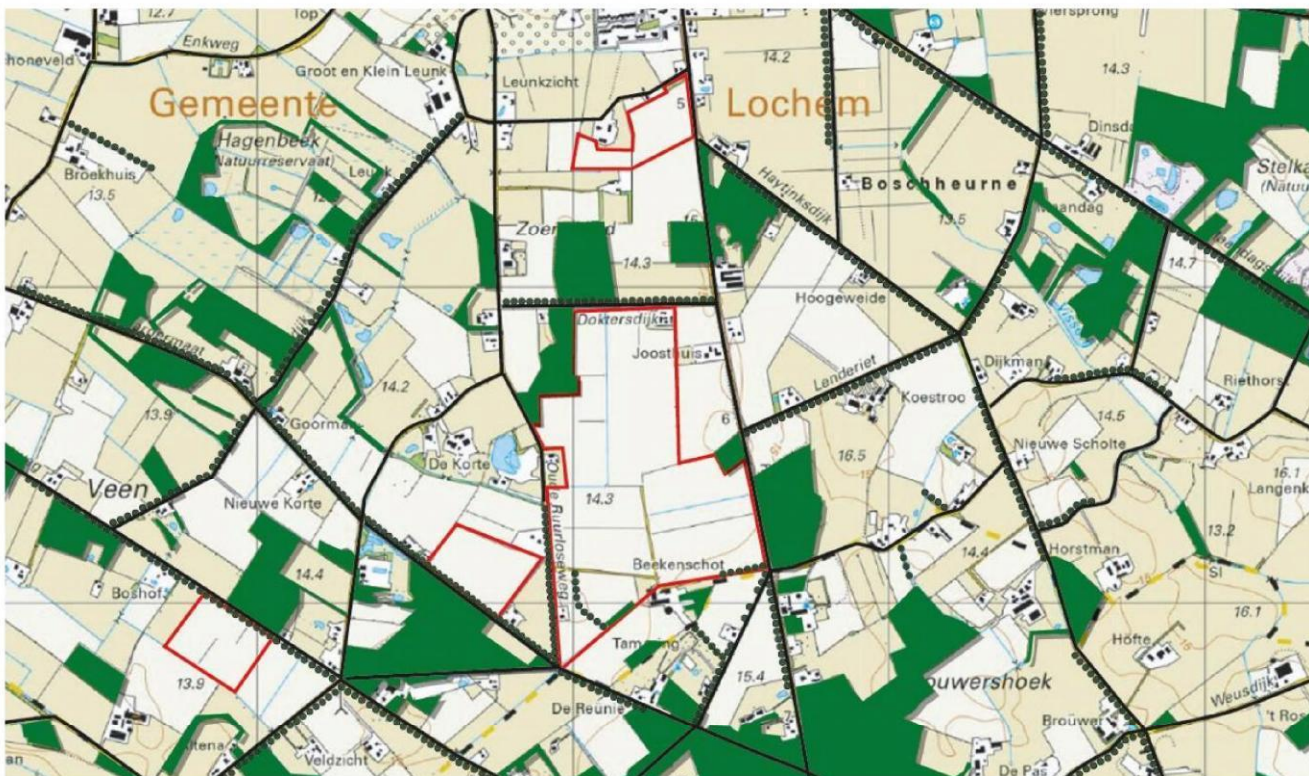
3.1 Uitdaging

Onze uitdaging was om met de voorgaande uitgangspunten te komen tot een plan dat succesvol zou kunnen zijn. Een plan dat rendabel is, dat gedragen wordt door de grondeigenaar en de omwonenden, dat recht doet aan het huidige beleid (zij het soms meer aan de geest dan aan de letter), dat gemeente Lochem de kans geeft om ervaring op te doen met projecten groter dan 16 ha, én dat in meerdere opzichten grote meerwaarde biedt aan de omgeving.

Wij denken dat we in deze uitdaging geslaagd zijn, en presenteren met trots ons idee voor het Groene Landschap Bekenschot. De basis voor dit idee is:

- In het plangebied heeft één grondeigenaar ca. 50 ha grond aan de Bekenschot in Barchem, die ingezet kan worden voor dit initiatief (zie de rood omlijnde kavels in Figuur 1), en er zijn mogelijkheden voor andere grondeigenaren om eventueel aan te haken.

- Het plangebied ligt volledig in een jong-ontginningengebied (de witte kavels in Figuur 1), waarin veel van de oorspronkelijke kleinere verkavelingen en landschapsstructuren verloren zijn gegaan.
- De behoefte aan een zelfstandige, groene energievoorziening voor dit woningparkje leidde tot het idee voor een combinatie met een zonnepark.
- De planlocatie ligt in een gebied dat in de Omgevingsvisie Gelderland 2017 is benoemd als 'grote zonneparken onder voorwaarden toegestaan'. Het is namelijk onderdeel van de Groene Ontwikkelzone, en bedoeld als een toekomstige ecologische verbinding van oost naar west.
- De planlocatie ligt op circa 9 kilometer van het onderstation in Borculo. Met Liander is de aansluiting op dit onderstation al afgestemd.

Figuur 1: Ligging van het plangebied

3.2 Groene Landschap Bekenschot

Grofweg is het idee om het jong-ontginningengebied te herinrichten met kleinere, goed ingepaste zonneparken, zodat zowel het kleinschalige karakter als de groene landschapselementen permanent kunnen worden teruggebracht. Zo ontstaat een tijdelijk (25 jaar) 'zonnelandchap' waarbij na afloop van de exploitatietermijn waardevolle landschapsverbetering overblijft. Dit idee rust op een aantal pijlers:

1. Ecologische verbindingen en biodiversiteit

De planlocatie ligt vrijwel midden tussen twee natuurreservaten, Stelkampsveld in het noordoosten en Hagenbeek in het noordwesten en biedt daarmee goede mogelijkheden voor ecologische verbindingen. Het gebied wordt daartoe op twee plaatsen van oost naar west doorsneden door twee verschillende stevige groenstructuren (ca. 15-20 meter breed). Een met veel beschutting, voor met name grotere zoogdieren, en een met een sloot en bloemrijk grasland, voor kleinere zoogdieren en andere doelsoorten. Daarnaast worden er nieuwe sloten aangelegd, en komen er meer gebiedjes met bloemrijke graslanden en worden her en der bestaande bosschages versterkt. Hiermee geven we invulling aan de voorwaarden uit de Omgevingsvisie en doen we een forse investering in het lokale landschap en de lokale natuur. Investerings met een permanent karakter.

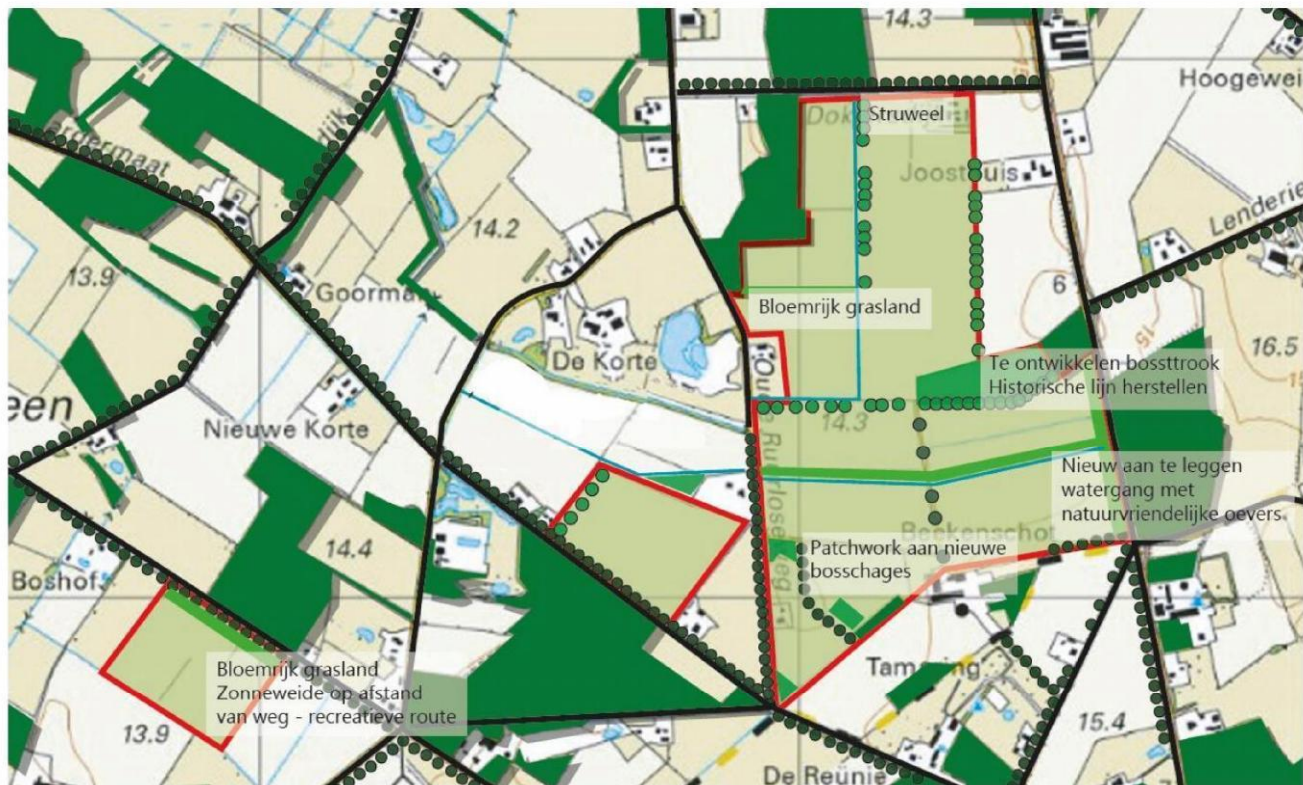
2. Landschapsverbetering met kleinere zonneparken

De kern van het plangebied is in de huidige situatie een groot vlak met ruim 40 ha aaneengesloten landbouwkavels, met ten oosten en westen nog meer van zulke grootschalige verkavelingen. Door op meerdere plekken in dit gebied op relatief korte afstand van elkaar kleinere zonneparken te realiseren, elk grotendeels omzoomd met oorspronkelijke landschapsstructuren, verandert en verbetert het beeld van het landschap blijvend. Door de zonneparken ondergronds met elkaar te verbinden, wordt het virtueel een grootschalig zonnepark, dat daarmee economisch rendabel is.

3. Open voor bredere deelname

Naast de initiatiefnemende grondeigenaar biedt dit concept ook voor andere grondeigenaren in het hele 'witte gebied' (Figuur 1) kansen om aan te haken en zelf ook op (een deel van) hun grondbezit een kleiner zonnepark met landschapsverbetering en natuurwaarden te realiseren.

Uiteindelijk transformeert zo een grootschalig landbouwgebied tot een kleinschalig, groen agrarisch landschap, met een tijdelijke maatschappelijke meerwaarde door de zonneparken en een permanente landschappelijke meerwaarde. 'Groen' in de twee meest belangrijke betekenissen van het woord.

Figuur 2: Verbeelding planidee met boven de landschapselementen en onder de potentiële zonneparklocaties

3.3 De Extra's

Aanvullend aan voorgaande inrichting en aan de werkwijze voor al onze parken krijgt dit project nog een aantal bijzondere aanvullingen:

- In één of meerdere van de zonneparken starten we een pilot om te komen tot een *structurele, grootschalige agrarische toepassing* onder/tussen/rondom de panelen. Het gaat hierbij om de teelt van hoogwaardige producten die geen hinder ondervinden van de schaduw. Denk aan grondstoffen voor medicinale toepassingen, bijzondere specerijen, bijzondere plantsoorten. Wij zijn reeds met concrete plannen hiervoor bezig, maar kunnen uit concurrentieoverwegingen in dit stadium nog niet verder in detail treden. Daarnaast willen we ook lokale agrariërs en LTO uitdagen om te komen tot een samenwerking waarbij wellicht nog meer mogelijk is (opschaling naar meer parken in Groen Landschap Bekenschot en wellicht zelfs naar parken elders).
- Overall worden extra voorzieningen getroffen om de biodiversiteit te vergroten, zoals insectenhôtels, bijenheuvels, kleinwild-doorgangen in het hekwerk, aanplant van bessendragende struiken en bloemrijke kruiden, etc.
- In het Groene Landschap Bekenschot wordt ook een samenwerking ingericht met LochemEnergie om een impuls te geven aan zonnepanelen op daken..
- Samen met LochemEnergie en omwonenden bekijken we of er eventueel nog andere win-winmogelijkheden gerealiseerd kunnen worden.

4 Verzoek aan de Raad van Lochem

TPSolar wil voornoemde ideeën uitwerken in een plan, waarvoor WABO-vergunning zal worden aangevraagd. Wij vragen de raad van Lochem daarbij een uitzondering te maken op de maximumgrootte van 16 ha, vanwege het unieke karakter van dit projectidee, waardoor er ook nauwelijks precedentwerking vanuit gaat:

- De combinatie van duurzame energie-opwek, landschap, natuur en landbouw in één project.
- Het toepassen van *grootschalige* landbouwactiviteiten op een zonnepark is nog niet eerder gerealiseerd in Nederland (primeur voor Lochem).
- Manier voor gemeente Lochem om te zien of grote zonneparken door de combinatie met natuur en inrichting in kleinere segmenten toch mogelijk zijn.
- Eventueel slopen en asbestsaneren van bestaande bedrijfsgebouwen van de melkveehouderij en inleveren van de nbw-vergunning.
- Meerwaarde voor de omgeving.